

ŞİDDETLE BİRLİKTE YAŞAMAK!

Şeyhmus Diken

Belki de bu yazının başlığını 'şiddetle birlikte yaşamak' değil de, 'ölümünü bekleyen adam' olarak koymalıydım. Neden mi? İşte gerekçesi;

Şiddet insanın bedeninde, ruhunda, benliğinde yaşaması kadar insan tekinin ruhsal dengesini bozan, altüst eden bir başka şey olmasa gerek, diye düşünenlerdenim. Bunu, 1980'le 2000 yılları arasında dozu epeyce yüksek ölçülerde 20 yıl

süreyle Diyarbakır'da canlı olarak yaşayan biriyim. Bugün 80'li ve 90'lı yıllardaki kadar olmasa bile hâlâ, şiddet var. Dileğim ve bu satırları yazarken niyetim şiddeti felsefi ya da sosyolojik manada değil de gündelik hayatın insana yansıyan yüzünde konuşmak.

1990'lı yıllardı. Hemen her gün Diyarbakır ve bölgede onlarca insan güpegündüz kent ortasında

kaçırılıveriyor. Ya da arkadan enseye tek kurşunla infaz ediliyordu. Olmadı bir yol kenarında, kuru dere yatağında, bir köprü altında, işkence edilmiş vaziyette ölü bulunuyordu. Ve bu uygulama biçimi hemen her gün belli bir dozun altına düşmemek kaydıyla süreduruyordu. Kimisi çareyi "postu deldirmemek" adına bölge dışına geçici de olsa "kaçmakta" buluyordu. Kimisi dağa gidiyordu. Kimileri de "kaderine rıza" gösteriyor ve "olacağına varır" diyordu.

O cinayetlere kurban gidenlerden birini, tanıyordum. Yanlış hatırlamıyorsam 1993 yılının soğuk bir kış günüydü. O günlerde bir arkadaşımın işletmecisi olduğu, Diyarbakır'ın Bağlar semtindeki bir kahvehaneye çay içmeye gitmiştim. İşte o gün kahvehanenin orta yerinde yanan kömür sobasının başında görmüştüm sonradan cinayete kurban giden arkadaşı. Bir çay içimlik sürede o sonu ölümlerle

Politik Tutuklulara Özgürlük

biten kara günleri konuşmuştuk. Aynen şöyle demişti; *"Beni de vuracaklar. Bir süredir sürekli etrafımda dolanıp duruyorlar. Savcılığa tehdit edildiğimi de bildirdim. Ama pek bir şey yapmadılar. Cebimde silahım, emniyeti açık ve ağzında da mermi var. Elim de sürekli silahın üzerinde. Ama korkarım ki silahı çekmeye dahi fırsat bulamam"* Aradan bir hafta kadar bir süre geçmemişti ki; Bağlar semtinde o arkadaşın çapraz ateşe alınıp öldürüldüğünün haberini aldım. Gerçekten de kendisini korumak isteğiyle yanında taşıdığı silahını çekmeye dahi vakit bulamamıştı.

Doğrusu o faili meçhul cinayetler dönemi her konuşulduğunda ya da gündeme geldiğinde o gün o arkadaşın o kahvehanede soba başındaki **"ölümünü bekleyen adam"** görüntüsü gözümün önüne gelir. Ölümünü beklemek zorunda mıydı, diye sorulabilir. Neden kaçıp gitmedi, izini kaybettirmedi diye de sorulabilir. Bunlar işin ayrıntısı, asıl o günkü ruh haliydi beni bugünlere kadar izleyen. Çünkü biliyordum ki, infaz edilme emri bir yerlerce verilmişse ondan kaçış yoktu; er veya geç o emir adresini bir şekilde bulacaktı. İşte sözünü ettiğim 1990'lı yıllarının şiddet sarmalı böyle bir dönemin mantığıydı.

Belki de bunun bir istisnasının nedenini bilmediğim bir şekilde tezahürünün bende kayıtlı örneğini de bu vesileyle paylaşmakta yarar var.

Yine 1990'lı yıllardı. Küçük kardeşim bir şekilde gözaltına alınmıştı. Onun telaşı vardı. Derdimiz bir an önce emniyetin gözaltına aldığı kabulünü teyit etmesiydi. Çünkü biliyorduk ki, savcılıktan tutun da emniyetin çeşitli birimlerine varıncaya kadar onlarca kapıyı yakınınızın izi için aşındırmanıza rağmen, gözünüzün önünde alıp götürülen yakınınız ölü ya da sağ hiç beklemediğiniz bir yerde çıkabiliyor. Hatta çıkmayabiliyordu. Sonunda "şanslı" sayılırdık. Kardeşim doktordu ve gözaltına alındığı günün akşamı poliste olduğunu bildirmişlerdi. Akşam kardeşimin evine gidip anneme ve kardeşimin eşine *"merak etmeyin, ağlayıp sızlamayın ve bayram edin. Çünkü öldürülebilir ve bugün eve ölüm haberi de gelebilirdi"* dedim. Şiddet işte bir de böyle bir şeydi. İnsana bir yakını için ucu

açık bir mahpusluk sürecinin başlangıcı sebebiyle *"hiç değilse sağ ya"* dedirtecek kadar bencilce bir duygusallığa da itebiliyordu. Nitekim öyle de oldu. Kardeşim o gözaltından 3 yıl 9 ay mahpuslukla kurtulabilmişti.

Bu tür örnekleri arttırmak mümkün. Ama galiba en somutu kendimle ilgili olanı. Bunu çok az insanla paylaşmışımdır. Ve hayatımın en zor bir haftasıydı demek galiba en doğrusu. Yine 92 ya da 93 yılı olmalı. Tam bir hafta süreyle her gün evden çıkıp akşam eve dönünceye kadar sürekli yakın takibe alınıp, tanımadığım sivil şahıslar tarafından izlendim. Doğrusu günler ölüm haberleri ile doluydu. Her gün kentte 7-8 insan katlediliyor ve faili meçhul cinayete kurban gidiyordu. Korkmamak elde değildi. Sonunda ucu ölümdü. Ama çare de yoktu. Kendime hep söylediğim şeydu *"Eğer bir yerlerde kalemimiz kırılmışsa nereye gitsek sonuç değişmez."* Akşam eve döndüğümde *"Eh,"* diyordum. *"Bugün de kurtulduk. Ama her halde yarın bu iş biter."* Düşünün; sokakta ya da caddede yürüyorsunuz arkanızda da bir gözünüz var. Sürekli kendi gölgenizin, hatta kendi bedeninizin "hafiyesi" gibi davranmak durumundasınız. Adeta kendi bedeninizi izleyen bir polis gibisiniz. Çok zor bir duygu. Farklı bir ruh hali. Bu böylece tam bir hafta sürdü. Ve sonunda başladığı gibi bitmişti yakın takip.

Bugün neden bu kadar çok barış, ateşkes gibi meseleleri kendi ana sorunum olarak gördüğümün ve sahiplendiğimim, öyle sanyorum ki ana nedenini geçmişte ama aynı zamanda bilinç altımda kalan beni yaralayan ve zaman zaman da yoklayan o şiddet sarmalında aramak gerek...

18 Ocak 2007, Diyarbakır